

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

**Факультет Логістики
Кафедра Менеджменту та військового господарства**

СИЛАБУС
дисципліни: Економіка підприємства

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ перший
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 07 Управління та адміністрування
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 073 Менеджмент

Харків

Інформація про викладача	
Прізвище, ім'я, по батькові	Гончаренко Наталя Григорівна
Наукова ступінь	кандидат економічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент
Місце роботи	Національна академія Національної гвардії України
Адреса кафедри	м. Харків, Майдан Захисників України,3
Контакти	
E-mail	economica333@ukr.net
Консультації	
Час	15.30-17.30 за графіком консультацій
Місце	ауд. 602

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Цикл професійної підготовки	
Блоків змістових модулів – 4	Спеціальність: 073 Менеджмент	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 16		2-й	4-5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
(назва)		4-й	8, 9, 10-й
Загальна кількість годин - 150	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції	
		32 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		54 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	12 год.
		Самостійна робота	
		74 год.	124 год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предмет вивчення навчальної дисципліни: Предметом курсу є вивчення питання сукупності господарсько-фінансових відносин з приводу розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту на рівні підприємств та держави в цілому.

Міждисциплінарні зв'язки з дисциплінами: дисципліна формує вихідні положення для вивчення дисциплін «Бухгалтерський облік», «Економіка підприємства», «Міжнародна економіка», «Маркетинг».

Мета та завдання навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про базові поняття щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства, змісту її окремих напрямів та їх взаємозв'язку, системи показників, що її характеризують.

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі вищої освіти повинні:

Знати:

поняття підприємства, його види, напрямки діяльності та зовнішнє середовище функціонування;

цільові характеристики діяльності підприємства, систему планів та методи планування на підприємстві;

поняття, види та методи вимірювання продукції на підприємстві;

зміст, завдання та методи планування виробничої програми;

поняття, види та методи визначення виробничої потужності підприємства;

поняття економічних ресурсів та ресурсного потенціалу підприємства, їх склад і порядок визначення, показники ефективності використання і фактори зростання ;

характеристику трудових ресурсів підприємства, порядок їх планування, показники ефективності використання і напрями її зростання, методи нормування праці на підприємстві ;

характеристику і умови застосування систем та форм оплати праці працівників підприємства, методи аналізу їх чисельності та фонду оплати праці;

поняття і склад активів підприємства, методи їх оцінки, сутність і показники зносу, методи нарахування амортизації, способи відтворення, показники ефективності використання і фактори її зростання;

сутність, завдання, зміст і порядок планування матеріально-технічного забезпечення підприємства, організаційні основи постачання матеріальних ресурсів ;

структурні елементи норм витрат і нормативу запасів матеріальних ресурсів, методи їх визначення, форми і методи оперативного управління виробничими запасами;

сутність, склад, класифікація та джерела формування фінансових ресурсів підприємства;

сутність понять, які характеризують витрати підприємства, класифікація поточних витрат, методи калькулювання, собівартості продукції, методи управління поточними витратами;

сутність, склад та механізм формування доходів підприємства;

основи цінової політики підприємства, методи ціноутворення;

сутність і склад показників фінансових результатів підприємства. порядок визначення, організацію управління їх формуванням. методи аналізу і планування;

поняття, показники та критерії ефективності діяльності підприємства, методи розрахунку і аналізу;

сучасні теорії та моделі розвитку підприємства, механізм трансформації (реструктуризації) підприємств у процесі розвитку;

зміст економічної безпеки підприємства та його антикризової діяльності.

Уміти:

оцінювати вплив зовнішнього і внутрішнього середовища на формування цілей і напрямів діяльності підприємства;

проводити розрахунки показників виробничої потужності, виробничої програми підприємства та їх аналізувати;

оцінювати ресурсний потенціал підприємства, показники його використання і їх аналізувати;

визначити планову потребу підприємства в матеріально-технічних ресурсах;

розробляти норми витрат і норми запасів матеріальних ресурсів на підприємстві;

проводити розрахунки вартості необоротних активів, амортизаційних відрахувань, показників стану і ефективності використання необоротних активів;

визначати планову чисельність персоналу підприємства, показники продуктивності праці, визначати вплив факторів на їх величину;

визначати величину заробітної плати за різними формами оплати праці і умови їх застосування на підприємстві;

визначати економічну ефективність інвестиційних та інноваційних проектів розвитку підприємства;

розраховувати собівартість продукції, аналізувати її рівень, організовувати управління поточними витратами на підприємстві;

проводити розрахунки і аналіз показників фінансових результатів діяльності підприємства, доходу, валового, загального і чистого прибутку, а також її ефективності;

оцінювати фінансово-майновий стан підприємства і обґрунтовувати заходи щодо її зміцнення;

обґрунтовувати заходи щодо забезпечення економічної безпеки підприємства.

3. Зміст навчальної дисципліни (анотація навчальної дисципліни).

Вивчення даного курсу дає можливість здобувачам вищої освіти опанувати питання, що характеризують організацію діяльності підприємств, їх виробничу, господарську та фінансову діяльність.

Основними завданнями дисципліни є вивчення сутності організації підприємств, виробничої діяльності, ресурсного потенціалу підприємства, основ фінансового стану та економічної безпеки підприємств.

4. Календарно-тематичний план вивчення дисципліни.

Орієнтовна дата	Назва модулів і тем	Форми організації навчання, вид навчальних занять кількість годин						Завдання для самостійної роботи
		денна			заочна			
		Лекції	Практичні (семінарські)	Самостійна робота	Лекції	Практичні (семінарські)	Самостійна робота	
Блок змістових модулів 1. Економічні основи функціонування підприємства в системі ринкових відносин								
	Змістовий модуль 1. Підприємство в соціально орієнтованій ринковій економіці	2	2	4			8	
	Змістовий модуль 2. Планування діяльності підприємства	2	2	4	2	2	6	
	Змістовий модуль 3. Економічні характеристики продукції підприємства	2	4	4			8	
	Змістовий модуль 4. Виробнича програма підприємства	2	2	4			8	
	Змістовий модуль 5. Виробнича потужність підприємства	2	2	4	2	2	6	
Модульний контроль за блоком змістовних модулів 1								
	Економічні основи функціонування підприємства в системі ринкових відносин		2					
Блок змістових модулів 2. Ресурсне забезпечення підприємства								

	Змістовий модуль 6. Ресурсний потенціал підприємства	2	4	6	2	2	8	
	Змістовий модуль 7. Трудові ресурси підприємства	2	6	6	2	2	8	
	Змістовий модуль 8. Майнові ресурси (активи) підприємства	2	4	6	2	2	8	
	Змістовий модуль 9. Фінансові ресурси (капітал) підприємства	2	4	6			8	
Модульний контроль за блоком змістовних модулів 2								
	Ресурсне забезпечення підприємства		2					
Блок змістових модулів 3. Основні результативні показники господарської діяльності підприємства								
	Змістовий модуль 10. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції	2	2	6			8	
	Змістовий модуль 11. Доходи та цінова політика підприємств	2	2	6			8	
	Змістовий модуль 12. Фінансові результати діяльності підприємства	2	4	6	2	2	8	
Модульний контроль за блоком змістовних модулів 3								
	Основні результативні показники господарської діяльності підприємства		2					
Блок змістових модулів 4. Оцінка стану, моделі розвитку та безпека підприємства								
	Змістовий модуль 13. Ефективність діяльності та методичні засади її оцінки	2	2				8	
	Змістовий модуль 14. Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінки	2	2				8	
	Змістовий модуль 15. Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства. Трансформація (реструктуризація)	2	2				8	

	підприємств в процесі розвитку.							
	Змістовий модуль 16. Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність	2	2				8	
Модульний контроль за блоком змістовних модулів 4								
	Оцінка стану, моделі розвитку та безпека підприємства		2					
	Залік					2		

5. Самостійна робота.

Перелік тем, які здобувач повинен вивчити самостійно (з рекомендованою літературою).

1. Підприємство як суб'єкт господарювання.
2. Економічні межі діяльності підприємства.
3. Методичні основи оптимізації обсягу виробництва продукції на підприємстві.
4. Організація постачання матеріальних ресурсів на підприємство.
5. Нормування витрат матеріальних ресурсів на підприємстві.
6. Запаси матеріальних ресурсів підприємства: поняття, призначення, склад, планування потреби.
7. Нормування виробничих запасів.
8. Характеристика нематеріальних активів підприємства.
9. Оцінювання економічної ефективності впровадження заходів науково-технічного прогресу на підприємстві.
10. Поняття, показники та критерії ефективності діяльності підприємства.
11. Поняття, показники та критерії оцінки конкурентоспроможності підприємства.

Вказівки до самостійної роботи.

Самостійну роботу необхідно розпочинати ще до початку лекції та розбивати її на декілька етапів. Перший - при підготовці до майбутньої лекції. Другий - після її вивчення та опрацювання рекомендованої літератури. Третій – із запропонованих питань на самостійне вивчення обрати одне із питань і самостійно підготувати доповідь або повідомлення, допускається та корисним буде використання додаткової літератури за темою, яку здобувачі вищої освіти обирають самостійно із періодичної літератури або з Інтернет джерела. При цьому обов'язково дотримуючись визначеного питання, з обов'язковим посиланням на автора та джерело.

Організацію самостійної роботи бажано починати з підготовки до лекції. Для цього за допомогою системи дистанційного навчання корисно ознайомитись з назвою теми та питань лекції і якщо вони мають взаємозв'язок із раніше вивченими дисциплінами, освіжити в пам'яті визначення основних категорій та понять, які будуть використовуватися в темі майбутньої лекції.

На кожній лекції викладач надає здобувачам вищої освіти перелік рекомендованої до опрацювання літератури, яку потім вони повинні переглянути та опрацювати. Для цього необхідно в часи, що відведені на самостійне вивчення уважно переглянути потрібний розділ, відзначити для себе глави, сторінки, абзаци, місця, що стосуються теми, що вивчається або питання. Після цього уважно прочитати матеріал або цілком, або визначені місця, осмислюючи суть висловлених там поглядів, основних положень.

Визначене і прочитане доцільно закріплювати конспектуванням, що упорядковує в свідомості матеріал, що вивчається. Конспект - це короткий,

але досить повний виклад прочитаного матеріалу, відповідно до його внутрішньої логічної структури.

У конспекті повинні бути виділені питання і підпитання, які чітко розкривають суть теми, що викладається. Виклад в конспекті змісту теми повинен бути вільним, але з окремими дослівними виписками і цитатами, схемами, графіками, таблицями і формулами.

Схема конспекту:

- указати прізвище, ініціали автора і повну (без скорочень) назву видавничого джерела;
- указати дату виходу в світ, місце, назву видавництва;
- дати коротку історичну довідку про видавничу роботу, про мету її написання автором;
- зміст викладати своїми словами, стисло, узагальнюючи основні положення, цілком (дослівно) виписуючи лише визначення, найбільш важливі положення, формули, графіки, схеми;
- залишати досить широкі поля для подальших нотаток.

Зміст самостійної роботи для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання:

6. Політика курсу та оцінювання.

- Курс передбачає роботу в колективі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.
- Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.
- Презентації та доповіді мають бути авторськими оригінальними.

7. Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Оцінювання знань слухачів (курсантів, студентів) здійснюється відповідно до Положення „Про оцінювання знань слухачів (курсантів, студентів) за кредитно-модульною системою в Академії ВВ МВС України”.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

оцінки			Критерії
за шкалою ECTS	за національною шкалою	за шкалою Академії	
A "Відмінно"	Відмінно	90 – 100	Слухач (курсант, студент) виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; опрацював основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявив творчі здібності у розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
B "Дуже добре"	Добре	82 – 89	Слухач (курсант, студент) виявив систематичні та глибокі знання вище середнього рівня навчального матеріалу дисципліни; продемонстрував уміння легко виконувати завдання, передбачені програмою; опрацював літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
C "Добре"		75 – 81	Слухач (курсант, студент) виявив у цілому добрі знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань, але припустив низку незначних помилок; опрацював основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичні знання з дисципліни; здатний самостійно використовувати та поповнювати знання у процесі подальшого навчання та професійної діяльності.
D "Задовільно"	Задовільно	66 – 74	Слухач (курсант, студент) виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути самостійно.
E "Достатньо"		60 – 65	Слухач (курсант, студент) виявив мінімальні знання основного навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконував завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значні помилки у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.
FX	Незадов	35 –	Слухач (курсант, студент) має значні прогалини в

оцінки			Критерії
за шкалою ECTS	за національною шкалою	за шкалою Академії	
"Незадовільно"	ільно	59	знаннях основного навчального матеріалу дисципліни; припускає принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань.
F "Незадовільно"		1 – 34	Слухач (курсант, студент) не має знань зі значної частини навчального матеріалу; припускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань; не спроможний самостійно засвоїти програмний матеріал.

8. Рекомендована література.

1. Економіка підприємства [Текст]: підручник / [За заг. ред. С.Ф. Покропивного]. – [вид. 3-тє, без змін]. – К.: КНЕУ, 2006. – 528 с., іл.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436–IV [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – С. 144.
3. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17 вересня 2008 р. № 514 – VI [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – 19 грудня 2008 р. – №50, / №50 – 51. – ст..384.
4. Гетьман, О.О. Економіка підприємства [Текст]: навч. посіб. / О.О. Гетьман, В. М. Шаповал. – [2-ге вид.]. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 488 с.
5. Гринчуцький, В.І.. Економіка підприємства [Текст]: навч. посіб. / В. І. Гринчуцький, Е. Т. Карапетян, Б. В. Погріщук. - К. : Центр учбової літератури, 2010. - 304 с.
6. Економіка підприємства: підручник / [М.Г. Грещак, В.М. Колот, О.Г. Мендрул [та ін.]; за заг. та наук. ред. Г.О. Швиданенко. — [вид. 4-те, перероб. і доп.]. — К. : КНЕУ, 2009. - 816 с.
7. Економіка підприємства [Текст]: підручник / [Шегда А.Ф., Нахаба М.П., Баюра Д.О., Голованенко М.В., Гаряньський В.Ф.] - К.: Знання, 2006. – 615 с.
8. Іванілов, О.С. Економіка підприємства [Текст]: підручник / О.С. Іванілов. - К. : Центр учбової літератури, 2009. - 728 с.
9. Петрович, Й.М. Економіка та фінанси підприємства [Текст]: підручник / Й. М. Петрович, Л. М. Прокопишин-Рашкевич. - Львів, 2014 . - 408 с.

9. Питання до підсумкового контролю.

1. Поняття підприємства і напрямки його діяльності.
2. Управління запасами матеріалів на підприємстві.
3. Класифікація підприємств.
4. Поняття, призначення та склад необоротних активів підприємства.

5. Структура підприємства.
6. Класифікація і оцінка основних фондів підприємства.
7. Поняття, склад та джерела доходів підприємства
8. Поняття зносу і амортизації основних фондів.
9. Характеристика цілей підприємства.
10. Види та функції прибутку.
11. Характеристика методів планування на підприємстві.
12. Методи планування собівартості продукції на підприємстві.
13. Стратегічне і тактичне планування на підприємстві.
14. Напрями простого відтворення основних фондів на підприємстві.
15. Поточне і оперативне планування на підприємстві.
16. Напрями розширеного відтворення основних фондів на підприємстві.
17. Поняття, види та фактори формування виробничої потужності підприємства.
18. Розрахунок потрібних капіталовкладень і джерела їх фінансування.
19. Порядок визначення виробничої потужності.
20. Порядок визначення прибутку.
21. Аналіз прибутку підприємства і рентабельність виробництва.
22. Поняття, склад і структура трудових ресурсів підприємства.
23. Поняття та порядок розробки виробничої програми підприємства.
24. Система показників діяльності підприємства.
25. Методика аналізу обсягу випуску та реалізації продукції.
26. Методи нормування праці на підприємстві.
27. Методика аналізу номенклатури та якості продукції.
28. Поняття, види та функції заробітної плати на підприємстві.
29. Поняття та склад ресурсного потенціалу підприємства.
30. Характеристика тарифно-посадової системи оплати праці на підприємстві.
31. Поняття ефективності діяльності підприємства.
32. Погодинна форма оплати праці.
33. Ефективність використання трудових ресурсів.
34. Відрядна форма оплати праці.
35. Поняття, функції і склад оборотних активів підприємства.
36. Планування чисельності персоналу підприємства.
37. Класифікація оборотних активів підприємства.
38. Поняття та види собівартості продукції.
39. Нормування запасів оборотних активів методом прямого розрахунку.
40. Класифікація витрат підприємства.
41. Планування прибутку на підприємстві.
42. Поняття, показники та критерії оцінки конкурентоспроможності підприємства.
43. Поняття та методи нормування витрат матеріалів.
44. Поняття та основні напрямки науково-технічного прогресу на підприємстві.
45. Визначення потреби підприємства в матеріальних ресурсах.

46. Обґрунтування заходів щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства.
47. Оптимізація величини партії поставки матеріалів.
48. Порядок розрахунку планового фонду оплати праці на підприємстві.
49. Визначення критичних точок обсягу виробництва на підприємстві.
50. Методика оцінки економічної ефективності організаційно-технічних нововведень.
51. Ринкове середовище підприємства.
52. Ефективність використання оборотних активів підприємства.
53. Ефективність використання виробничих потужностей.
54. Організація постачання матеріальних ресурсів на підприємство.
55. Нематеріальні активи підприємства.
56. Конкурентоспроможність продукції підприємства.
57. Капітальні вкладення підприємства як засіб здійснення простого і розширеного відтворення основних фондів.
58. Джерела фінансування капітальних вкладень, їх склад, структура та основні засоби фінансування.
59. Власні фінансові ресурси як джерело фінансування капітальних вкладень, їх склад.
60. Позикові фінансові ресурси, основні джерела їх залучення.
61. Фінансовий лізинг як специфічна форма кредитного фінансування відтворення основних фондів підприємства.
62. Державні централізовані капітальні вкладення як метод фінансування відтворення основних фондів.
63. Поняття та склад фінансових ресурсів підприємства.
64. Принципи формування фінансових ресурсів підприємства.
65. Поняття вартості капіталу. Середньозважена вартість капіталу.
66. Методи оцінки вартості окремих елементів капіталу підприємства.
67. Власні фінансові ресурси підприємства, їх склад та структура.
68. Характеристика внутрішніх джерел формування власних фінансових ресурсів підприємства (чистого прибутку, амортизаційних відрахувань, інших внутрішніх джерел).
69. Характеристика зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів підприємства.
70. Особливості формування та напрямки використання окремих видів власних фінансових ресурсів.
71. Позикові фінансові ресурси підприємства, їх склад та структура.
72. Характеристика окремих видів позикових фінансових ресурсів, підприємства (банківського кредиту; фінансового лізингу, облігаційної позики; товарного кредиту, внутрішніх рахунків до нарахування).
73. Поняття структури капіталу підприємства.
74. Роль структури капіталу у забезпеченні ефективної фінансової діяльності та фінансової рівноваги підприємства.

75. Поняття фінансового стану підприємства. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства.
76. Основні користувачі інформації щодо рівня фінансового стану підприємства.
77. Рівень фінансової стійкості підприємства та принципи його визначення.
78. Система показників оцінки рівня фінансової стійкості підприємства.
79. Рівень платоспроможності підприємства та принципи його визначення.
80. Оцінка показників ділової активності підприємства.
81. Рівень рентабельності активів і капіталу підприємства, методи його визначення.
82. Методичні підходи до інтегрованої оцінки фінансового стану підприємства, їх характеристика.
83. Банкрутство як результат розвитку кризових явищ у діяльності підприємства.
84. Фінансово-економічні передумови та наслідки виникнення ситуації банкрутства.
85. Правові засади регулювання банкрутства підприємств в Україні.
86. Ліквідаційна процедура провадження справи про банкрутство порядок та організаційно-фінансові умови її проведення.
87. Санація підприємства як інструмент протидії банкрутству.
88. Умови та форми проведення санації.
89. Основні інструменти внутрішнього та зовнішнього фінансового оздоровлення підприємства.
90. Зміст та вимоги до розробки бізнес-плану санації.